

Päätettävä tässä kokouksessa

§ 454

Lausunto sisäministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi valtakunnallisista tavoitteista pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023–2026

HEL 2022-006376 T 09 05 01

VN/10507/2022

Päätös

Kaupunginhallitus antoi sisäministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi valtakunnallisista tavoitteista pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023–2026 seuraavan lausunnon:

Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021, järjestämislaki) antaa hyvät lähtökohdat pelastustoimen järjestämisen strategiselle suunnitellulle muuttuvassa toimintaympäristössä.

Valtakunnallisia tavoitteita asetettaessa on tärkeää, että ne asetetaan strategisella tasolla ja että ne jättävät alueille riittävää toimintavapautta ja mahdollisuuksia ottaa alueelliset erityistarpeet huomioon.

Valtioneuvoston päätösluonnoksen mukaan pelastustoimen palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu edellyttävät pelastustoimen ammatillisen ja sopimushenkilöstön koulutuksen kehittämistä laadullisesti ja määrällisesti. Päätökseen tulee sisällyttää kirjaus rahoituksesta ja koulutuspaikkojen lisäämisestä. Kirjauksesta tulee ilmetä, että pelastajakoulutusta järjestetään valtion rahoituksella ja koulutuksen aloituspaikkoja lisätään ja koulutusta järjestetään useilla paikkakunnilla, myös Helsingissä. Onnistuminen pelastajakoulutuksen järjestämisessä on yksi kriittisimmistä tavoitteista strategiakaudella.

Henkilöstön riittävyttä ja osaamista koskevien kirjausten tulee käsittää myös onnettomuuksien ehkäiseminen. Pelastustoimen järjestämistä koskevien strategisten linjausten toteutuminen merkitsee myös lisääntyvää hallinnollista työtä. Strategisissa tavoitteissa tulee ottaa kantaa myös pelastustoimen ohjauksen ammatilliseen kehittämiseen ja osaan henkilöstön määrään. Mikäli sisäministeriössä ei ole riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä ohjaustehtävissä jää tämä työ hyvinvointialueille. Kuitenkin myös hyvinvointialueilla tulee kiinnittää huomiota vaativissa suunnittelu-, seuranta- ja kehittämistehtävissä toimivan henkilöstön lukumäärään.

Järjestämislaisissa on lueteltu mitä valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Päätösluonnoksen jaottelu kuitenkin poikkeaa järjestämislain jaottelusta. Olisi selkeämpää noudattaa järjestämislain jaottelua.

Järjestämislain mukaan valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä mm. pelastustoimen kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet ja pelastustoimen tiedonhallinnan kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Päätösluonnos ei sisällä kehittämistavoitteiden listausta. Mahdollisesti päätösluonnoksen on katsottu kokonaisuutena vastaavan tähän vaatimukseen. Tiedonhallinnan kehittämisen tavoitteet jäivät kuitenkin varsin yleiselle tasolle. Päätösluonnosta tulee tältä osin terävöittää, jotta kehittämistavoitteet tulevat selkeästi asetetuiksi järjestämislain edellyttämällä tavalla.

Järjestämislain mukaan valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa määritellään tavoitteet hyvinvointialueiden ja kuntien väliselle yhteistyölle turvallisuuden edistämiseksi sekä hyvinvointialueiden väliselle yhteistyölle pelastustoimessa. Päätösluonnoksessa alueiden ja kuntien välistä yhteistyötä on linjattu vain yleisellä tasolla. Päätösluonnokseen on kirjattu, että hyvinvointialueiden yhteistyöllä varmistetaan pelastustoiminnan resurssit isoissa tai alueellisesti laajoissa onnettomuus- ja häiriötilanteissa. Kirjaukseen sisältyy velvoite tehdä yhteistyötä ja että yhteistyöllä varmistetaan resurssien riittävyys. Yhteistyölle ei sen sijaan ole lainkaan asetettu laadullisia tavoitteita. Myöskään turvallisuuden edistämistä koskevia tavoitteita ei sisälly päätösluonnokseen.

Pelastustoimen yhteinen, valtakunnallinen tietojärjestelmäkehitys on erittäin kriittisessä roolissa useiden esitettyjen tavoitteiden toteutumisessa. Suunniteltujen tietojärjestelmähankintojen toteuttaminen vaatii mittavaa taloudellista resursointia ja hyvää keskinäistä yhteistyötä niin sisäministeriöltä kuin hyvinvointialueiden pelastustoimilta. Erityisesti tämä koskee tavoitteita 1, 2 ja 6. Tavoitteen 1 yhteydessä on kirjattu, että pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä ja muista pelastustoimen palvelutarpeen muodostumiseen vaikuttavista tekijöistä. Tavoitteen saavuttamiseksi on tärkeää edistää suunnitellun pelastustoimen tiedolla johtamisen tietojärjestelmän hankintaa ja turvata pelastustoimen tarvittavat tiedonsaantioikeudet ja sujuvat, matalan kynnyksen tiedonsaannin käytännöt muun muassa ajantasaisen pelastustoimen riskianalyysin laatimiseksi.

Linjaukset investointien osalta jäivät liian yleiselle tasolle. Pelastustoimen valmiutta sekä varautumista koskevaa tavoitetta voidaan pitää onnistuneena. Se antaa alueille selkeän viestin valtioneuvoston tahtotilasta koskien väestön suojaamista kaikissa olosuhteissa. Tähän yhteyteen

olisi myös hyvä kirjata tahtotila koskien väestönsuojelun vaatimien toimenpiteiden ja investointien rahoituksen riittävydestä

Muistion tarkoituksena on esittää perusteet valtioneuvoston päätöksellä vahvistettaville valtakunnallisille tavoitteille vuosille 2023–2026. Päätösluonnoksen ollessa varsin tiivisti laadittu, on perustelumuuisto tarpeen. Perustelumuuiston tulee selkeyttää ja perustella strategisia tavoitteita. Ohjausjärjestelmän selkeys on koko pelastustoimialan yhteinen tavoite. Ohjausjärjestelmän selkeyden sekä ohje- ja suunnitelma-arkkitehtuurin yhtenäisyyden merkitystä ei voi korostaa liikaa. Muistio sisältää pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn strategisia päätavoitteita, joiden suhde valtioneuvoston asettamiin pelastustoimen järjestämisen strategiaan tavoitteisiin jää epäselväksi. Tavoitehierarkiaa tulisi kehittää siten, ettei väärinkäsityksiä eri tavoitetasojen välillä synny. Selkeintä olisi, jos sisäministeriön asettamien tarkentavien tavoitteiden otsikointia voitaisiin kehittää ja jos nämä valtioneuvoston strategisia tavoitteita tarkentavat tavoitteet koottaisiin erilliseen tavoiteasiakirjaan eikä valtioneuvoston päätöstä taustoittavaan muistioon.

Muistiossa todettu tavoite yhtenäisten käytäntöjen osalta on kannatettava, mutta tätä tavoitetta ei voida saavuttaa ilman omavalvonnasta annettua ohjeistusta, jolla varmistetaan käytäntöjen yhtenäisyys. Oma- ja valvonta kattaa koko pelastustoimen ja epäselväksi jää, miksi onnettomuuksien ehkäisy on tässä yhteydessä nostettu omavalvontaohjelmien kohdalla erityisesti esille. Tältä osin perusteluja tulee tarkentaa

Perustelumuuistioon on kirjattu tavoitteen 2 yhteydessä, että onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmä on otettu käyttöön ja se tukee onnettomuuksien ehkäisyn tiedonhallinnan kehittämisen valtakunnallisia strategisia tavoitteita ja mahdollistaa yhtenäisen asiakasrajapinnan sekä sähköisen asioinnin. Tavoitteen toteutumiseksi on tärkeää varmistaa, että onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmän hankintaan, kehittämiseen ja ylläpitoon on varattu riittävät taloudelliset resurssit ja henkilöresurssit. Lisäksi on varmistettava, että suunniteltu onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmä ja pelastustoimen sähköisen asioinnin ratkaisu toteutetaan suunnitellusti ja mahdollisimman nopeasti.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Lausuntopyyntö 5.5.2022

13.06.2022

Asia/14

- 2 Lausuntopyyntö 5.5.2022, liite, luonnos
3 Lausuntopyyntö 5.5.2022, liite, muistio
4 Pelastuslaitoksen lausunto VNn valtakunnallisista strategisista tavoitteista 25.5.2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Sisäministeriö pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi valtakunnallisista tavoitteista pelastustoiminnan järjestämiselle vuosille 2023–2026. Lausuntoa on pyydetty 17.6.2022 mennessä.

Luonnos valtioneuvoston päätökseksi valtakunnallisista tavoitteista pelastustoiminnan järjestämiselle vuosille 2023–2026

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuusuhkia ja muita uhkia vastaavan laadukkaan ja kustannusvaikuttavan pelastustoimen järjestämiselle siten, että käytettävissä olevilla voimavaroilla pystytään huolehtimaan pelastuslain mukaisten palvelujen järjestämisestä.

Valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa määritellään:

- 1) tavoitteet pelastustoimen palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen ja palvelujen vaikuttavuuden turvaamiseksi sekä yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi;
- 2) tavoitteet turvallisuuden edistämiseksi ja hyvinvointialueiden ja kuntien ja muiden toimijoiden väliselle tätä koskevalle yhteistyölle pelastustoimessa;
- 3) pelastustoimen kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet;
- 4) pelastustoimen tiedonhallinnan kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet;
- 5) tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle yhteistyölle pelastustoimessa;

- 6) tavoitteet hyvinvointialueiden pelastustoimen tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle;
- 7) yleiset linjaukset pelastustoimen laajakantoisista investoinneista;
- 8) tavoitteet pelastustoimen alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi ja
- 9) muut tavoitteet pelastustoimen kehittämiseksi.

Strategisissa tavoitteissa esitetään hyvinvointialueiden pelastustoimen tavoitteita ja valtakunnallisesti merkittäviä palvelujen uudistus- ja kehittämistavoitteita sekä linjataan lainsäädännön ja suorituskyvyn kehittämisen suuntaviivoja. Tavoitteet ohjaavat pelastustoimen valtakunnallista sekä hyvinvointialueen pelastustoimen kehittämistä ja palvelutasopäätöksen valmistelua.

Strategisten tavoitteiden valmistelussa on kuultu hyvinvointialueita ja muita ministeriöitä sekä eri viranomaisia ja järjestöjä tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden muodostamiseksi. Tavoitteet perustuvat sisäministeriön tekemään selvitykseen, jossa on arvioitu hyvinvointialueiden pelastustoimen palvelutason toteutumista ja rahoituksen tason riittävyyttä sekä valtakunnallisia linjauksia vaativia kehittämiskohteita. Tavoitteissa on otettu huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet, jotka on vahvistettu hallitusohjelmassa, julkisen talouden suunnitelmassa sekä valtion talousarviossa.

Sisäministeriö seuraa ja arvio valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista osana hyvinvointialueiden ohjausta ja pelastustoimen neuvottelukunta seuraa ja arvio pelastustoimen järjestämisen kehitystä sekä tekee ehdotuksia valtakunnallisiksi tavoitteiksi. Tavoitteita voidaan tarvittaessa muuttaa. Muutos voi perustua yhden tai useamman hyvinvointialueen esitykseen taikka sisäministeriön tai valtionvarainministeriön aloitteeseen. Pelastustoimen neuvottelukunta käsittelee aloitteet ja esitykset tavoitteiden muuttamiseksi.

Pelastustoimen tehtävänä on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Tämä varmistetaan hyvin yhteen sovitetulla varautumisella ja tilanteen aikaisella toiminnalla.

Pelastustoimi ja väestönsuojelu ovat keskeinen osa suomalaisen yhteiskunnan siviilivalmiuden järjestelmää. Pelastustoimen viranomaisten on varauduttava toimialaansa kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoi-

tamiseen riittävin suunnitelmin ja varautumalla etukäteen tapahtuvien valmisteluin. Pelastustoimella on jatkuva valmius vastata onnettomuuksiin ja normaaliolojen suuronnettomuuksiin liittyvästä pelastustoiminnasta.

Väestönsuojelussa pelastustoimi on Suomessa keskeinen operatiivinen toimija ja yhteensovittaja, mutta myös esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimella, Puolustusvoimilla, liikenne- ja viestintäasioista vastaavilla viranomaisilla ja hallinnonalan laitoksilla sekä pelastustoimintaan osallistuvilla valtion ja kuntien eri toimialojen viranomaisilla on tärkeitä tehtäviä ja vastuita väestönsuojelussa. Kunkin viranomaisen vastuista säädetään niiden omassa lainsäädännössä. Näiden toimijoiden väestönsuojeluun kuuluvien tehtävien yleinen valvonta ja ohjaus kuuluu asianomaiselle hallinnonalalle. Pelastustoimen viranomaiset yhteensovittavat pelastustoimintaan ja väestön suojaamiseen osallistuvien viranomaisten ja muiden toimijoiden varautumista ja näiden suorituskykyjen käyttöä onnettomuustilanteiden ja poikkeusolojen aikaisessa toiminnassa. Onnettomuustilanteiden ja poikkeusoloihin varautumisen suunnitelmavalmiudessa sekä suorituskyvyssä on alueellista vaihtelua.

Siviilivalmiuden ja suorituskyvyn ylläpitämisessä ja kehittämisessä ja yhteensovittamisessa huolehditaan siitä, että suuronnettomuuksiin ja vakaviin häiriötilanteisiin varautumisessa, niiden aikana tai välittömästi uhatessa kaikkien pelastustoimen järjestelmään ja pelastustoimintaan osallistuvien roolit ja tehtävät ovat selkeitä, toiminta perustuu yhteiseen suunnitteluun, suuronnettomuuksiin on varauduttu riskejä vastaavasti, ja että kaikki käytettävissä olevat voimavarat huomioidaan ja niitä hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti.

Riskien ja uhkien monimuotoistuminen tulevat lisäämään pelastustoimen tehtävämääriä ja muuttamaan tehtävien sisältöä. Kansainvälisen toimintaympäristön muutokset, ilmastonmuutos, väestö- ja aluerakenteen muutokset, julkisen talouden niukkeneminen sekä teknologian kehityksen mahdollisuudet ovat pelastustoimen toimintaympäristöön vaikuttavia tunnistettuja muutostekijöitä. Kriisit tai häiriötilanteet, olivatpa ne taloudellisia, sotilaallisia, humanitaarisia tai luonnonmullistuksiin liittyviä sekä näiden kerrannaisvaikutukset leviävät keskinäisriippuvaisessa maailmassa yhä nopeammin ja laajemmalle. Toisaalta julkisen talouden ja rahoitusjärjestelmän häiriöt heijastuvat realisoituessaan pelastustoimeen välillisesti.

Korkean teknologian yhteiskunta on altis häiriöille. Häiriöiden realisoituessa myös pelastustoimen tehtävät lisääntyvät, jonka lisäksi pelastustoiminta itsessään saattaa häiriintyä. Esimerkiksi energiahuollon, tietoliikenteen, logistiikan ja vesihuollon häiriöt vaikeuttavat toteutuessaan myös pelastustoimintaa. Palveluverkon kattavuuden ja palvelutason

13.06.2022

Asia/14

säilyttäminen sekä tiivistyillä että kasvavilla kaupunkiseuduilla koettelee pelastustoimen palvelutuotannon rakennetta ja taloutta. Palvelutarve kasvaa kasvukeskuksissa, mutta myös reuna- ja harva-alueilla pelastustoimen palvelutaso tulee ylläpitää, vaikka väestö vähenee. Harva-alueiden toimintavalmiuden turvaamisessa kriittisimpiä tekijöitä ovat kattavan paloasemaverkon ylläpito ja riittävät henkilöstövoimavarat. Rahoituksen turvaaminen palvelun järjestäjälle on olennainen osa palveluverkon ja toimintakyvyn säilyttämisessä.

Saatu lausunto

Asiasta on saatu pelastuslaitoksen lausunto, jossa on huomioitu sosiaali- ja terveystoimialan näkemykset. Esitys on lausunnon mukainen ja siinä on otettu huomioon kaupungin edunvalvonnan näkemykset.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 5.5.2022
- 2 Lausuntopyyntö 5.5.2022, liite, luonnos
- 3 Lausuntopyyntö 5.5.2022, liite, muistio
- 4 Pelastuslaitoksen lausunto VNn valtakunnallisista strategisista tavoitteista 25.5.2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaosto
Pelastuslaitos
Hallinto

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristön toimiala Pelastuslaitos Pelastuskomentaja 25.05.2022 § 45

HEL 2022-006376 T 09 05 01

VN/13507/2

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

13.06.2022

Asia/14

Päätös

Pelastuskomentaja päätti antaa kaupunginhallitukselle liitteenä olevan lausunnon koskien valtakunnallisia tavoitteita pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023-2026.

Lisätiedot

Jarmo Koskela, suunnittelu- ja kehittämispäällikkö, puhelin: 31030039
jarmo.koskela(a)hel.fi